

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

Informator
o egzaminie eksternistycznym
przeprowadzanym od sesji jesiennej 2016
z zakresu liceum ogólnokształcącego

HISTORIA

HISTORIA

Informator o egzaminie eksternistycznym przeprowadzanym od sesji jesiennej 2016 z zakresu liceum ogólnokształcącego

opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu.

Warszawa 2015

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
ckesekr@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl
www.oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
sekretariat@oke.jaworzno.pl
www.oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl
www.oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl
www.oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
komisja@komisja.pl
www.komisja.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl
www.oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl
www.oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 52
sekretariat@oke.wroc.pl
www.oke.wroc.pl

SPIS TREŚCI

I	Informacje ogólne	7
II	Wymagania egzaminacyjne	11
III	Opis egzaminu	16
IV	Przykładowy arkusz egzaminacyjny	18
V	Przykładowe rozwiązania zadań zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym i ich ocena	35

I INFORMACJE OGÓLNE

I.1. Podstawy prawne

Zgodnie z ustawą z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (z późn. zm.) egzaminy eksternistyczne są integralną częścią zewnętrznego systemu egzaminowania. Za przygotowanie i przeprowadzanie tych egzaminów odpowiadają Centralna Komisja Egzaminacyjna i okręgowe komisje egzaminacyjne.

Sposób przygotowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 11 stycznia 2012 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych (Dz.U. z 17 lutego 2012 r., poz. 188). Na podstawie wspomnianego aktu prawnego CKE i OKE opracowały *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu szkoły podstawowej dla dorosłych, gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych oraz zasadniczej szkoły zawodowej*.

Egzaminy eksternistyczne z zakresu liceum ogólnokształcącego są przeprowadzane z przedmiotów, którymi są: język polski, język obcy nowożytny, historia, wiedza o społeczeństwie, podstawy przedsiębiorczości, geografia, biologia, chemia, fizyka, matematyka, informatyka – zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977).

I.2. Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego może przystąpić osoba, która ukończyła gimnazjum albo ośmioletnią szkołę podstawową.

Osoba, która chce zdawać wyżej wymienione egzaminy eksternistyczne i spełnia formalne warunki, powinna nie później niż na 2 miesiące przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej złożyć do jednej z ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych wniosek o dopuszczenie do egzaminów zawierający:

- 1) imię (imiona) i nazwisko,
- 2) datę i miejsce urodzenia,

3) numer PESEL, a w przypadku braku numeru PESEL – serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,

4) adres,

5) wskazanie, jako typu szkoły, liceum ogólnokształcącego.

Do wniosku należy dołączyć także świadectwo ukończenia gimnazjum albo świadectwo ukończenia ośmioletniej szkoły podstawowej. Wniosek ten znajduje się na stronach internetowych OKE w formie załącznika do *Procedur organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych*.

W terminie 14 dni od dnia otrzymania przez OKE wniosku zainteresowana osoba zostaje pisemnie poinformowana o wynikach postępowania kwalifikacyjnego. Od rozstrzygnięcia komisji okręgowej służy odwołanie do dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego pisma. Rozstrzygnięcie dyrektora CKE jest ostateczne. W przypadku zakwalifikowania osoby do zdawania egzaminów eksternistycznych dyrektor OKE informuje ją o konieczności złożenia deklaracji oraz dowodu wniesienia opłaty za zadeklarowane egzaminy lub wniosku o zwolnienie z opłaty.

Informację o miejscach przeprowadzania egzaminów dyrektor OKE podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej okręgowej komisji egzaminacyjnej nie później niż na 15 dni przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych zdaje egzaminy w okresie nie dłuższym niż 3 lata. W uzasadnionych wypadkach, na wniosek zdającego, dyrektor komisji okręgowej może przedłużyć okres zdawania egzaminów eksternistycznych o dwie sesje egzaminacyjne. Dyrektor komisji okręgowej na wniosek osoby, która w okresie nie dłuższym niż 3 lata od upływu okresu zdawania ponownie ubiega się o przystąpienie do egzaminów eksternistycznych, zalicza tej osobie egzaminy eksternistyczne zdane w wyżej wymienionym okresie.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych, nie później niż na 30 dni przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej, składa dyrektorowi komisji okręgowej:

1) pisemną informację wskazującą przedmioty, z zakresu których zamierza zdawać egzaminy eksternistyczne w danej sesji egzaminacyjnej,

2) dowód wniesienia opłaty za egzaminy eksternistyczne z zakresu zajęć edukacyjnych albo wniosek o zwolnienie z opłaty.

Zdający może, w terminie 2 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu eksternistycznego z danych zajęć edukacyjnych, zgłosić zastrzeżenia do dyrektora komisji okręgowej, jeżeli uzna, że w trakcie egzaminu zostały naruszone przepisy dotyczące jego przeprowadzania. Dyrektor komisji okręgowej rozpatruje zastrzeżenia w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. Rozstrzygnięcie dyrektora komisji okręgowej jest ostateczne.

W przypadku naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu eksternistycznego, jeżeli naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik egzaminu, dyrektor komisji okręgowej, w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ma prawo unieważnić egzamin eksternistyczny z danych zajęć edukacyjnych i zarządzić jego ponowne przeprowadzenie w następnej sesji egzaminacyjnej. Unieważnienie egzaminu może dotyczyć poszczególnych lub wszystkich zdających.

Na wniosek zdającego sprawdzony i oceniony arkusz egzaminacyjny oraz karta punktowania są udostępniane zdającemu do wglądu w miejscu i czasie określonych przez dyrektora komisji okręgowej.

I.3. Zasady dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu dla zdających z dysfunkcjami

Osoby niewidome, słabowidzące, niesłyszące, słabosłyszące, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim lub z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, przystępują do egzaminów eksternistycznych w warunkach i formie dostosowanych do rodzaju ich niepełnosprawności. Osoby te zobowiązane są przedstawić zaświadczenie wydane przez lekarza i potwierdzające występowanie danej dysfunkcji.

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej opracowuje szczegółową informację o sposobach dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminów eksternistycznych do potrzeb i możliwości wyżej wymienionych osób i podaje ją do publicznej wiadomości na stronie internetowej CKE, nie później niż do dnia 1 września roku poprzedzającego rok, w którym są przeprowadzane egzaminy eksternistyczne.

Na podstawie wydanego przez lekarza zaświadczenia potwierdzającego występowanie danej dysfunkcji oraz zgodnie ze szczegółową informacją, o której mowa powyżej, dyrektor komisji okręgowej (lub upoważniona przez niego osoba) wskazuje sposób lub sposoby dostosowania

warunków i formy przeprowadzania egzaminu eksternistycznego do potrzeb i możliwości osoby z dysfunkcją/dysfunkcjami przystępującej do egzaminu eksternistycznego. Wyżej wymienione zaświadczenie przedkłada się dyrektorowi komisji okręgowej wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminów.

Zdający, który jest chory, może w czasie trwania egzaminu eksternistycznego korzystać ze sprzętu medycznego i leków koniecznych do stosowania w danej chorobie.

II WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

II.1. Wiadomości wstępne

Zakres wiadomości i umiejętności sprawdzanych na egzaminie eksternistycznym wyznaczają wymagania ogólne i szczegółowe z zakresu podstawowego dla IV etapu edukacyjnego, określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977). Zgodnie z zapisami w podstawie programowej, podczas kształcenia w liceum ogólnokształcącym wymaga się wiadomości i umiejętności nabytych nie tylko na IV etapie kształcenia, lecz także na wcześniejszych etapach edukacyjnych (zob. np. zadania nr 1, 2) zamieszczone w przykładowym arkuszu egzaminacyjnym – rozdz. IV informatora).

II.2. Wymagania

Wiadomości i umiejętności przewidziane dla uczących się w liceum ogólnokształcącym opisano w podstawie programowej – zgodnie z ideą europejskich ram kwalifikacji – w języku efektów kształcenia¹. Cele kształcenia sformułowano w języku wymagań ogólnych, a treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności uczących się wyrażono w języku wymagań szczegółowych.

II.2.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne z przedmiotu *historia* w liceum ogólnokształcącym

I. Chronologia historyczna.

Uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

¹ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (2008/C111/01).

Uczeń analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epoki i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.

III. Tworzenie narracji historycznej.

Uczeń tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.

II.2.2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe z przedmiotu *historia* w liceum ogólnokształcącym

1. Europa i świat po I wojnie światowej. Zdający:

- 1) opisuje następstwa wojny, wyróżniając konsekwencje polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe;
- 2) wyjaśnia cele powołania i charakter Ligi Narodów;
- 3) wyjaśnia politykę mocarstw wobec Niemiec po zakończeniu I wojny światowej.

2. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający:

- 1) opisuje odrodzenie państwa polskiego oraz jego granice i sąsiadów;
- 2) charakteryzuje i ocenia postanowienia traktatu wersalskiego wobec Polski;
- 3) porównuje cele i skutki powstania wielkopolskiego i trzech powstań śląskich oraz wyjaśnia przyczyny i opisuje następstwa wojny polsko-bolszewickiej;
- 4) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej 1921 r.;
- 5) wskazuje czynniki utrudniające proces integracji odrodzonego państwa polskiego;
- 6) wyjaśnia cele i skutki reformy Władysława Grabskiego;
- 7) ocenia wkład Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w odbudowę państwa polskiego.

3. Kryzys demokracji w Europie Zachodniej. Zdający:

- 1) charakteryzuje okoliczności oraz następstwa dojścia do władzy Mussoliniego i Hitlera;

2) porównuje faszyzm z nazizmem, uwzględniając organizację państwa, ideologię oraz politykę wobec społeczeństwa;

3) charakteryzuje i ocenia politykę państw europejskich wobec Hitlera i wskazuje na jej uwarunkowania.

4. System totalitarny w ZSRR. Zdający:

1) opisuje okoliczności dojścia Stalina do władzy;

2) opisuje zmiany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym ZSRR po dojściu Stalina do władzy, z uwzględnieniem uprzemysłowienia kraju, kolektywizacji rolnictwa oraz jej następstw (Wielki Głód) i Wielkiej Czystki;

3) porównuje totalitarne systemy hitlerowskich Niemiec i Związku Radzieckiego.

5. Kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce. Zdający:

1) wyjaśnia przyczyny i skutki przewrotu majowego;

2) porównuje główne postanowienia konstytucji marcowej 1921 r. i konstytucji kwietniowej 1935 r.;

3) wymienia charakterystyczne cechy rządów sanacji, wskazując różnice między demokracją parlamentarną a rządami autorytarnymi;

4) charakteryzuje główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej.

6. Gospodarka i społeczeństwo II Rzeczypospolitej. Zdający:

1) charakteryzuje strukturę społeczną, narodowościową i wyznaniową odrodzonego państwa polskiego, dostrzegając przyczyny konfliktów społecznych i narodowościowych;

2) porównuje przejawy kryzysu gospodarczego na świecie i w Polsce, wskazując jego specyficzne cechy;

3) opisuje osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, w tym budowę portu w Gdyni i utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego;

4) charakteryzuje główne osiągnięcia kultury i nauki II Rzeczypospolitej.

7. II wojna światowa. Zdający:

1) wyjaśnia polityczne, społeczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej;

2) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;

3) ocenia konsekwencje zawarcia paktu Ribbentrop–Mołotow;

- 4) sytuje w czasie i przestrzeni etapy i fronty II wojny światowej, wskazując momenty przełomowe;
- 5) przedstawia przyczyny i skutki Holokaustu oraz opisuje przykłady oporu ludności żydowskiej;
- 6) przedstawia okoliczności powstania koalicji antyfaszystowskiej oraz porównuje postanowienia konferencji w Teheranie, Jałcie i Poczdamie;
- 7) charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem przesunięć ludności w Europie Środkowej.

8. Ziemie polskie pod dwiema okupacjami. Zdający:

- 1) porównuje cele i metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce;
- 2) opisuje strukturę polityczną i wojskową oraz działalność polskiego państwa podziemnego i ocenia historyczną rolę Armii Krajowej;
- 3) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Radzieckiego wobec powstania;
- 4) analizuje zmiany terytorialne, straty ludnościowe, kulturowe i materialne Polski będące następstwem II wojny światowej.

9. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Zdający:

- 1) przedstawia okoliczności powstania oraz działalność rządu II Rzeczypospolitej na uchodźstwie;
- 2) charakteryzuje udział Polaków w wysiłku militarnym aliantów oraz sytuje w czasie i przestrzeni działania wojsk polskich na różnych frontach wojny;
- 3) ocenia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

10. Świat po II wojnie światowej. Zdający:

- 1) wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny;
- 2) opisuje okoliczności i ocenia skutki powstania NRD i RFN;
- 3) charakteryzuje sojusze polityczno-militarne NATO i Układu Warszawskiego, sytuując je na mapie;

- 4) charakteryzuje państwa będące w strefie wpływów ZSRR, z uwzględnieniem wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. i w Czechosłowacji w 1968 r.;
 - 5) sytuje w czasie i przestrzeni proces dekolonizacji oraz ocenia jego następstwa, uwzględniając rolę ONZ;
 - 6) wyjaśnia znaczenie II Soboru Watykańskiego dla przemian w Kościele katolickim drugiej połowy XX w.;
 - 7) charakteryzuje konflikty zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz kryzys kubański, uwzględniając rolę ONZ;
 - 8) wyjaśnia przyczyny i charakter konfliktu bliskowschodniego;
 - 9) charakteryzuje przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
 - 10) opisuje przemiany polityczne i społeczno-gospodarcze w ZSRR w latach 1945–1991;
 - 11) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w 1989 r.;
 - 12) opisuje zmiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej;
 - 13) przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej.
11. Polska w systemie komunistycznym. Zdający:
- 1) wyjaśnia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów;
 - 2) charakteryzuje system represji stalinowskich w Polsce i ocenia jego skutki;
 - 3) charakteryzuje realia życia gospodarczego i społecznego PRL;
 - 4) porównuje przyczyny i skutki kryzysów 1956 r., 1968 r. i 1970 r., 1976 r.;
 - 5) ocenia polityczną i społeczną rolę Kościoła katolickiego w PRL.
12. Rozkład systemu komunistycznego w Polsce – polska droga do suwerenności. Zdający:
- 1) wyjaśnia znaczenie pontyfikatu Jana Pawła II dla przemian politycznych w Polsce;
 - 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń sierpniowych 1980 r. oraz ocenia rolę Solidarności w przemianach politycznych i ustrojowych;
 - 3) przedstawia okoliczności wprowadzenia i następstwa stanu wojennego;
 - 4) opisuje najważniejsze postanowienia „Okrągłego Stołu”;
 - 5) charakteryzuje przemiany polityczne, społeczno-gospodarcze i kulturowe po 1989 r.;
 - 6) przedstawia okoliczności i ocenia znaczenie przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej.

III OPIS EGZAMINU

III.1. Forma i zakres egzaminu

Egzamin eksternistyczny z zakresu liceum ogólnokształcącego z przedmiotu *historia* jest egzaminem pisemnym, sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej, przytoczone w rozdziale II *Wymagania egzaminacyjne* niniejszego informatora. Osoba przystępująca do egzaminu rozwiązuje zadania zawarte w jednym arkuszu egzaminacyjnym.

III.2. Czas trwania egzaminu

Egzamin trwa **120** minut.

III.3. Arkusz egzaminacyjny

Arkusz egzaminacyjny z historii tworzą zadania sprawdzające opanowanie wiadomości i umiejętności z zakresu chronologii historycznej, analizy i interpretacji historycznej oraz tworzenia narracji historycznej.

Podstawą konstrukcji zadań sprawdzających umiejętność analizy i interpretacji historycznej są różnego rodzaju źródła historyczne, mapy, fragmenty tekstów publicystycznych, popularnonaukowych, wykresy, tabele, ilustracje.

Zadania z zakresu tworzenia narracji historycznej polegają na napisaniu tekstu w ujęciu przekrojowym bądź problemowym, wskazaniu problemu, przytoczeniu argumentów, a także na selekcji, hierarchizacji oraz integracji informacji pozyskanych z różnych źródeł.

Arkusz egzaminacyjny z historii składa się z różnego rodzaju zadań zamkniętych i otwartych.

Wśród zadań zamkniętych mogą wystąpić:

- zadania wyboru wielokrotnego – zdający wybiera poprawną odpowiedź spośród kilku podanych propozycji;
- zadania typu „prawda/fałsz” – zdający stwierdza prawdziwość lub fałsz informacji, danych, sformułowań itp. zawartych w zadaniu;
- zadania na dobieranie – zdający łączy ze sobą (przyporządkowuje do siebie) odpowiednie elementy (np. definicje, fragmenty tekstu, informacje, wyjaśnienia).

Wśród zadań otwartych mogą wystąpić:

- zadania z luką – zdający wstawia odpowiednie słowo, wyrażenie, zdanie, oznaczenie itp., np. jako uzupełnienie zdania, fragmentu tekstu;
- zadania krótkiej odpowiedzi – zdający formułuje odpowiedź w formie jednego lub kilku wyrazów bądź zdań;
- zadania rozszerzonej odpowiedzi, w których zdający redaguje dłuższą, spójną wypowiedź na określony temat.

W arkuszu egzaminacyjnym obok numeru każdego zadania podano maksymalną liczbę punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.

III.4. Zasady rozwiązywania i zapisu rozwiązań

Zdający rozwiązuje zadania bezpośrednio w arkuszu egzaminacyjnym.

Ostatnia strona arkusza egzaminacyjnego jest przeznaczona na brudnopis.

III.5. Zasady sprawdzania i oceniania arkusza egzaminacyjnego

Za organizację procesu sprawdzania i oceniania arkuszy egzaminacyjnych odpowiadają okręgowe komisje egzaminacyjne. Rozwiązania zadań przez zdających sprawdzają i oceniają zewnątrzni egzaminatorzy powoływani przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Rozwiązania zadań oceniane są przez egzaminatorów na podstawie szczegółowych kryteriów jednolitych w całym kraju.

Ocenie podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą pytań/poleceń. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres pytań/poleceń, nie podlegają ocenie.

W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech, danych itp.), niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.

Jeśli w zadaniu krótkiej odpowiedzi, oprócz poprawnej odpowiedzi, dodatkowo podano odpowiedź (informację) błędną, sprzeczną z odpowiedzią poprawną, za rozwiązanie zadania nie przyznaje się punktów.

Zadania rozszerzonej odpowiedzi oceniane są zgodnie z kryteriami podanymi w schemacie oceniania.

Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.

Zadania egzaminacyjne ujęte w arkuszach egzaminacyjnych są oceniane w skali punktowej. Wyniki egzaminów eksternistycznych z poszczególnych przedmiotów są wyrażane w stopniach według skali stopni szkolnych – od 1 do 6. Przeliczenia liczby punktów uzyskanych na egzaminie eksternistycznym z danego przedmiotu na stopień szkolny dokonuje się w następujący sposób:

- stopień celujący (6) – od 93% do 100% punktów;
- stopień bardzo dobry (5) – od 78% do 92% punktów;
- stopień dobry (4) – od 62% do 77% punktów;
- stopień dostateczny (3) – od 46% do 61% punktów;
- stopień dopuszczający (2) – od 30% do 45% punktów;
- stopień niedostateczny (1) – poniżej 30% punktów.

Wyniki egzaminów eksternistycznych z poszczególnych zajęć edukacyjnych ustala komisja okręgowa na podstawie liczby punktów przyznanych przez egzaminatorów sprawdzających i oceniających dany arkusz egzaminacyjny.

Zdający zdał egzamin eksternistyczny z danego przedmiotu, jeżeli uzyskał z tego egzaminu ocenę wyższą od niedostatecznej.

Wynik egzaminu – wyrażony w skali stopni szkolnych – odnotowuje się na świadectwie ukończenia szkoły wydawanym przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną.

IV PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

W tym rozdziale prezentujemy **przykładowy** arkusz egzaminacyjny. Zawiera on instrukcję dla zdającego oraz zestaw zadań egzaminacyjnych.

W rozdziale V informatora zamieszczono przykładowe odpowiedzi zdających, kryteria oceniania zadań oraz komentarze.

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny
© CKE 2013

PESEL (wpisuje zdający)

LHI-A1-153

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z HISTORII

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Czas pracy: 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1–15). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Na karcie punktowania wpisz swój PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ○ i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Pamiętaj, że w przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

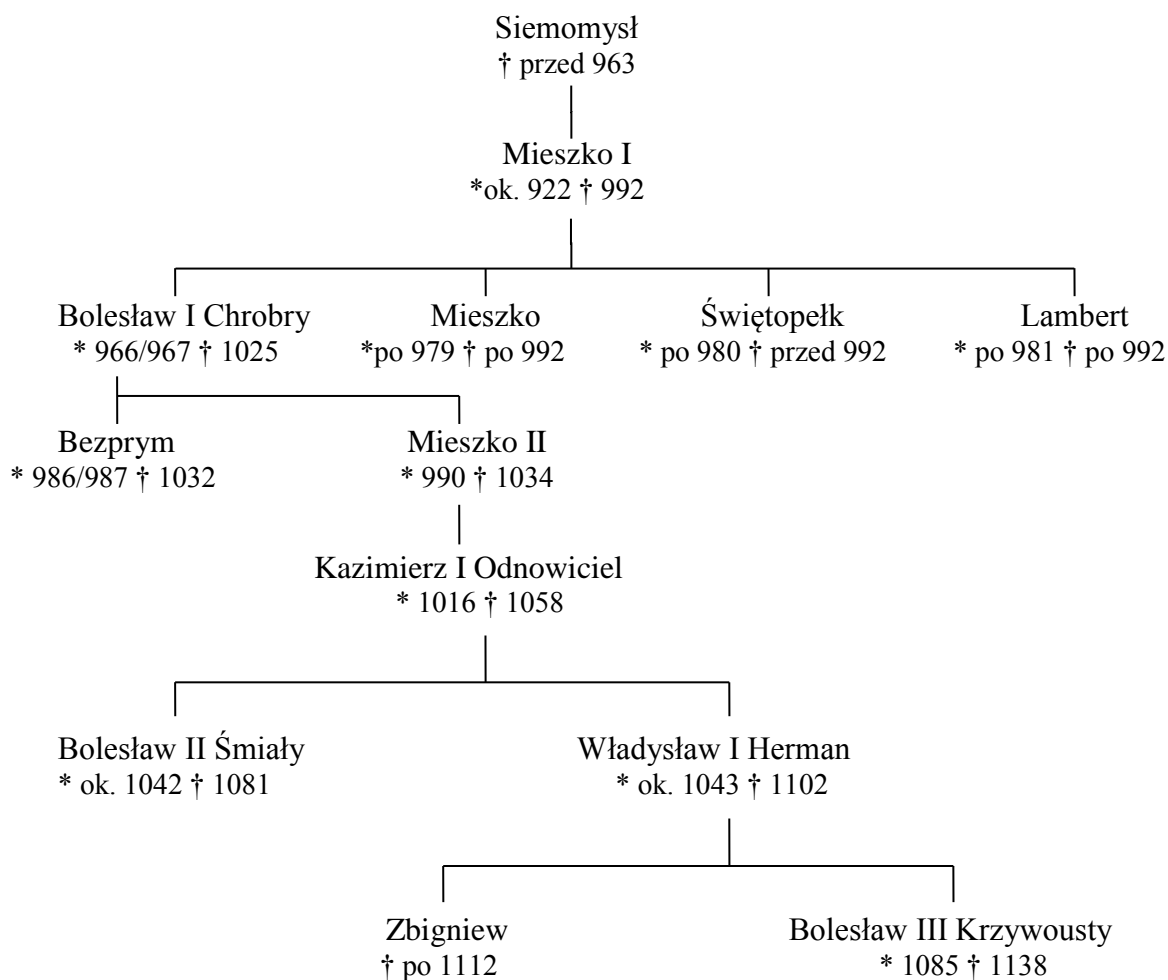
Materiały źródłowe do zadania 1.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[W II połowie X wieku książę polski] zręcznym manewrem rozbił pod Cedynią wojska margrabiego Hodona. Stroną atakującą byli tu Niemcy, książę polski natomiast bronił terytorium, które znajdowało się poza obszarem plemiennym Wielkopolski. Niewykluczone, że niejasna wzmianka o płaceniu trybutu cesarzowi przez [księcia] dotyczy ekspansji młodego państwa na zachód, przy czym musiało ono napotykać rywali wśród Niemców i Wieletoń.

Na podstawie: H. Samsonowicz, *Historia Polski do roku 1795*, Warszawa 1990, s. 20.

Źródło 2. Tablica genealogiczna

* rok urodzenia † rok śmierci

Na podstawie: M. Bogucka, M. Kopczyński, H. Samsonowicz, J. Staszewski, *Dynastie panujące w Polsce*, Wrocław 2007, tablica 1, s. 25–26.

Zadanie 1. (2 pkt)

1.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Książę polski, o którym mowa w źródle 1., to

- A. wnuk Mieszka I.
- B. ojciec Bolesława Chrobrego.
- C. syn Kazimierza Odnowiciela.
- D. brat Bolesława Krzywoustego.

1.2. Podaj nazwę dynastii, z której pochodził wspomniany w źródle 1. książę polski.

.....

Tekst źródłowy do zadania 2.

Gdy usiłowania, które J. M. Cesarzowa zniewolona była podjąć, aby zgnieść i przytłumić rewoltę i powstanie, które wybuchło w Polsce w celach najbardziej zgubnych i groźnych dla spokoju mocarstw sąsiadujących z tem państwem, zostały uwiecznione najpomyślniejszym skutkiem i Polska została zupełnie zawojowana i pobita przez armię Cesarzowej, wtedy Jej Cesarska Mość (...) porozumiała się ze swoimi obu sprzymierzeńcami (...) co do tego, jakich najbardziej skutecznych sposobów należy użyć, aby zapobiec ponowieniu zamieszek (...). Owi dwaj Monarchowie, nabrawszy z doświadczenia przeszłości przekonania o zupełnej niezdolności Rzeczypospolitej Polskiej do wytworzenia takiego dla siebie rządu i do spokojnego życia pod własnymi prawami przy zatrzymaniu jakiegokolwiek niepodległości, uznali w swej mądrości i w swej miłości pokoju i dobra swych poddanych, że jest rzeczą konieczną uciec (...) i przystąpić do zupełnego podziału owej Rzeczypospolitej między trzy sąsiednie mocarstwa.

Źródło: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego do Fukuyamy. Nowa matura z historii. Przekazy źródłowe z ćwiczeniami*, t.2, Gdańsk 2002, s. 165.

Zadanie 2. (4 pkt)

2.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

W tekście mowa o powstaniu

- A. kościuszkowskim.
- B. listopadowym.
- C. krakowskim.
- D. styczniowym.

2.2. Wymień trzy państwa wspomniane w tekście, które decydowały o losach Polski.

.....

2.3. Wymień dwa przedstawione w tekście argumenty, którymi monarchowie uzasadniali decyzję podjętą wobec Polski.

.....
.....
.....
.....

Tekst źródłowy do zadania 3.

Wojna spowodowała wielkie perturbacje w rozwoju przemysłu i rolnictwa; rekwizycje wojenne prowadziły do ruiny. Podczas wojny wzrosła rola państwa w życiu politycznym, gospodarczym i społecznym. Wiele zakładów pracy poddano kontroli państwa; wprowadzono reglamentację przydziału żywności i innych dóbr. Państwa zaciągały pożyczki wewnętrzne i zagraniczne. Kraje europejskie zadłużyły się w Stanach Zjednoczonych. Generalnie nastąpiła degradacja kontynentu europejskiego wobec Ameryki i Japonii, które w okresie wojny przeżyły wielki boom gospodarczy.

Źródło: A. Czubiński, *Historia powszechna XX wieku*, Poznań 2003, s. 122.

Zadanie 3. (2 pkt)

3.1. Wyjaśnij, na czym polegała zmiana roli państwa w życiu gospodarczym w okresie I wojny światowej.

.....
.....
.....

3.2. Sformułuj wniosek dotyczący porównania konsekwencji gospodarczych I wojny światowej dla państw europejskich oraz dla Stanów Zjednoczonych i Japonii.

.....
.....
.....

Tekst źródłowy do zadania 4.

Gdy (...) jechał z Magdeburga do Warszawy, jechał, aby władzę wziąć w ręce, aby stanąć na czele państwa powracającego do życia. Gdy znalazł się w Warszawie, miał w rękach władzę. Nikt nie mógł stanąć z nim w szranki, nikt nie mógł wziąć na swe barki męki i trudu odbudowywania państwowości polskiej, nikt nie posiadał potrzebnego mu autorytetu, siły woli i tak mocnej wiary we własne wielkie przeznaczenie. Nie mógł stanąć przeciwko niemu ani regent Lubomirski, ani trybun ludowy Ignacy Daszyński, ani wódz chłopski Wincenty Witos, ani na zwycięskim Zachodzie czuwający nad sprawą polską Roman Dmowski.

Źródło: J. Pajewski, *Budowa drugiej Rzeczypospolitej 1918–1926*, Poznań 2007, s. 36.

Zadanie 4. (3 pkt)

4.1. Uzupełnij zdanie.

Polityk, którego powrót do Warszawy przedstawiono w tekście, to
imię i nazwisko

4.2. Wyjaśnij, co zdaniem autora tekstu przesądzało o zdolności do sprawowania władzy polityka, który stanął na czele odradzającego się państwa polskiego.

.....
.....
.....

4.3. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Wymieniony w tekście przywódca polskiego ruchu narodowego to

- A. Wincenty Witos.
- B. Roman Dmowski.
- C. Ignacy Daszyński.
- D. Zdzisław Lubomirski.

Ilustracja do zadania 5.

Polski plakat propagandowy z 1920 roku

Źródło: [http://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]](http://pl.wikipedia.org/wiki/[...]) [dostęp: 20. 05. 2014]

Zadanie 5. (3 pkt)

5.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Treść plakatu nawiązuje do

- A. I wojny światowej.
- B. powstań śląskich.
- C. powstania wielkopolskiego.
- D. wojny polsko-sowieckiej.

5.2. Uzasadnij dokonany wybór poprawnego zakończenia zdania 5.1, interpretując dwa elementy plakatu.

.....

.....

.....

.....

Tekst źródłowy do zadania 6.

(...) król Wiktor Emanuel (...) skłonił rząd do dymisji, a zadanie utworzenia nowego gabinetu powierzył Mussoliniemu. W następnych latach nowy premier stopniowo oddawał w ręce swych zwolenników administrację i policję, tworząc system dyktatorski. Przemocą i zmianami ustawodawstwa ograniczał działalność ugrupowań opozycyjnych, aż w latach 1925–1926 doszło do ich likwidacji, a zmiany konstytucji uniezależniły rząd od parlamentu.

Źródło: *Historia Europy*, pod red. A. Mączaka, Wrocław 1997, s. 667.

Zadanie 6. (2 pkt)

6.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Utworzenie nowego gabinetu, o którym mowa w tekście, nastąpiło w roku

- A. 1919.
- B. 1921.
- C. 1922.
- D. 1925.

6.2. Wymień dwie metody, za pomocą których Benito Mussolini wprowadził dyktaturę we Włoszech.

-
-
-
-

Tabela do zadania 7.

Wskaźnik produkcji przemysłowej w wybranych krajach w latach 1930–1933
(1929 r. = 100)

	1930 r.	1931 r.	1932 r.	1933 r.
Niemcy	86	67	53	61
Stany Zjednoczone	81	68	54	64
Włochy	92	77	67	74
Francja	100	89	69	77
Anglia	92	84	84	88
Związek Radziecki	131	161	183	198

Na podstawie: J. Ciepilowski, I. Kostrowicka, Z. Landau, J. Tomaszewski, *Historia gospodarcza świata XIX i XX wieku*, Warszawa 1970, s. 388.

7.1. Sformułuj wniosek dotyczący rozwoju produkcji przemysłowej w USA i krajach zachodnioeuropejskich w latach 1930–1933 w stosunku do roku 1929.

-
-
-

7.2. Wyjaśnij przyczynę różnicy w rozwoju produkcji przemysłowej USA i ZSRR w latach 1930–33.

.....

.....

.....

Tekst źródłowy do zadania 8.

Porozumienie czterech mocarstw (...), 29 IX 1938 r. (fragment)

Niemcy, Zjednoczone Królestwo, Francja i Włochy, biorąc pod uwagę osiągnięte już (...) porozumienie co do odstąpienia Niemcom obszaru zamieszkałego przez Niemców sudeckich, zgodziły się na poniżej wymienione sposoby i warunki tej cesji oraz na zarządzenia, jakie mają być wydane, przy czym, na mocy tego porozumienia, każde z tych państw uważa się za odpowiedzialne za kroki niezbędne do zapewnienia jego wykonania (...).

Źródło: J. Eisler, M. Sobańska-Bondaruk, *Historia 1789–1990. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich*, Warszawa 1995, s. 147.

Zadanie 8. (2 pkt)

8.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Państwo, którego dotyczyło wspomniane w tekście porozumienie, to

- A. Polska.
- B. Węgry.
- C. Rumunia.
- D. Czechosłowacja.

8.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Porozumienie czterech mocarstw, o którym mowa w tekście, zostało podpisane w

- A. Wersalu.
- B. Rapallo.
- C. Locarno.
- D. Monachium.

Zadanie 9. (2 pkt)

Do podanych opisów dobierz odpowiadające im wydarzenia. Odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej.

bitwa o Anglię operacja Overlord wojna zimowa plan Barbarossa

Opis	Wydarzenie
Działania wojenne rozpoczęła Armia Czerwona 30 listopada 1939 roku.. Zaatakowani, choć nieliczni i słabo uzbrojeni, stawiali dzielny opór na linii umocnień, zwanej linią Mannerheima. 13 marca 1940 roku podpisano zawieszenie broni. ZSRR powiększył swój obszar o część Karelii.	

Celem tej niemieckiej operacji było uzyskanie panowania w powietrzu i przecięcie morskiej komunikacji. Ofensywa powietrzna prowadzona była od 8 sierpnia do 31 października 1940 roku. Zaatakowani zorganizowali obronę, wykorzystując m.in. urządzenia radiolokacyjne. Inwazja zakończyła się niepowodzeniem.	

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna, Historia*, Warszawa 1993, s. 724, 754–755.

Tekst źródłowy do zadania 10.

Układ podpisany w Londynie 30 VII 1941 r. (fragment)

Rząd Związku Socjalistycznych Republik Rad uznaje, że traktaty sowiecko-niemieckie z 1939 roku, dotyczące zmian terytorialnych w Polsce, utraciły swoją moc. (...)

Protokół II

1. Z chwilą przywrócenia stosunków dyplomatycznych rząd Związku Socjalistycznych Republik Rad udzieli amnestii wszystkim obywatelom polskim, którzy są obecnie pozbawieni swobody na terytorium Związku Socjalistycznych Republik Rad, bądź jako jeńcy wojenni, bądź z innych odpowiednich powodów.

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 2002, s.257–258.

Zadanie 10. (2 pkt)

10.1. Na podstawie informacji zawartych w tekście rozstrzygnij, które zdanie jest fałszywe. Wpisz w odpowiednie miejsce tabeli literę F.

Zdania	Fałsz
Stosunki dyplomatyczne, o których mowa w tekście źródłowym, zostały zerwane we wrześniu 1939 roku.	
Podpisanie cytowanego porozumienia doprowadziło do odzyskania przez Polskę terenów zajętych przez ZSRR.	
Cytowane porozumienie zostało zawarte po agresji III Rzeszy na ZSRR.	

10.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Premierem rządu Rzeczypospolitej Polskiej w chwili podpisania cytowanego układu był

- A. Stanisław Mikołajczyk.
- B. Tomasz Arciszewski.
- C. Władysław Sikorski.
- D. August Zaleski.

Tekst źródłowy do zadania 11.

Sprawozdanie z konferencji jałtańskiej – 11 lutego 1945 r. (fragment)

Z chwilą, gdy (...) zostanie utworzony należycie Polski Rząd Tymczasowy Jedności Narodowej, Rząd Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, który obecnie utrzymuje stosunki dyplomatyczne z dotychczasowym Rządem Tymczasowym Polski, oraz Rządy Zjednoczonego Królestwa i Stanów Zjednoczonych Ameryki nawiążą stosunki dyplomatyczne z nowym Polskim Rządem Tymczasowym Jedności Narodowej i wymienią ambasadorów (...). Zwierzchnicy trzech rządów uważają, że wschodnia granica Polski powinna biec wzdłuż linii Curzona z odchyleniami od niej w pewnych okolicach o pięć do ośmiu kilometrów na korzyść Polski. Uznają oni, że Polska powinna uzyskać znaczny przyrost terytorialny na Północy i na Zachodzie. (...)

Źródło: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 2000, s. 112–113.

Zadanie 11. (3 pkt)

11.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Decyzje, o których mowa w tekście, podjęli

- A. Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Charles de Gaulle.
- B. Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Józef Stalin.
- C. Winston Churchill, Józef Stalin, Harry Truman.
- D. Winston Churchill, Józef Stalin, Clement Attlee.

11.2. Wymień dwie decyzje dotyczące Polski, o których mowa w źródle.

-
-
-
-

Tekst źródłowy do zadania 12.

Art. 2. Głosowanie (...) odpowie na następujące pytania:

- a) czy jesteś za zniesieniem Senatu,
- b) czy chcesz utrwalenia w przyszłej Konstytucji ustroju gospodarczego, zaprowadzonego przez reformę rolną i unarodowienia podstawowych gałęzi gospodarki krajowej, z zachowaniem ustawowych uprawnień inicjatywy prywatnej,
- c) czy chcesz utrwalenia zachodnich granic Państwa Polskiego na Bałtyku, Odrze i Nysie Łużyckiej?

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 2002, s. 374.

Zadanie 12. (1 pkt)

Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Wydarzenie, którego dotyczy tekst, to

- A. referendum ludowe w 1946 roku.
- B. wybory do Sejmu w 1947 roku.
- C. kongres zjednoczeniowy PPR i PPS w 1948 roku.
- D. uchwalenie konstytucji przez Sejm w 1952 roku.

Tekst źródłowy do zadania 13.

Stalin odrzucił plan Marshalla, ponieważ ocenił, że może on przyczynić się do zwiększenia amerykańskich wpływów w Europie, także Europie Wschodniej, zagrażając hegemonii państwa radzieckiego na obszarach, które uważało [ono] za kluczowe dla swojego bezpieczeństwa. (...) Ponadto Stalin nie oczekiwał w ogóle odrodzenia się Starego Kontynentu. Wolał, by Europa Zachodnia była nadal słaba i tym samym niegroźna dla Związku Radzieckiego, niż wskrzeszona i silna, do tego objęta kuratelą Stanów Zjednoczonych. Zabraniając satelickim krajom wschodnioeuropejskim przyjęcia pomocy w ramach planu Marshalla, Stalin przypieczętował podział Europy na dwie antagonistyczne części.

Źródło: J. R. Wegs, R. Ladrech, *Europa po 1945 roku. Zarys historii*, Wrocław 2008, s. 30–31.

Zadanie 13. (3 pkt)

13.1. Wymień przyczyny odrzucenia przez Stalina pomocy w ramach planu Marshalla.

.....

.....

.....

.....

13.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Polityczną konsekwencją decyzji Stalina wobec planu Marshalla było

- A. zwiększenie wpływów Stanów Zjednoczonych w Europie Wschodniej.
- B. rozszerzenie współpracy między Europą Wschodnią a Zachodnią.
- C. utrwalenie podziału na Europę Wschodnią i Zachodnią.
- D. osłabienie wpływów radzieckich w Europie Wschodniej.

Rysunek do zadania 14.

Źródło: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1956–1997*, Warszawa 2001, s. 277.

Zadanie 14. (3 pkt)

14.1. Podaj imię i nazwisko generała przedstawionego na rysunku satyrycznym.

.....

14.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Ilustracja jest komentarzem do

- A. kryzysu politycznego w 1968 roku.
- B. wydarzeń grudniowych w 1970 roku.
- C. stłumienia protestów w czerwcu 1976 roku.
- D. wprowadzenia stanu wojennego w grudniu 1981 roku.

14.3. Wyjaśnij wymowę satyryczną rysunku, interpretując jeden z jego elementów.

.....
.....
.....

Materiały źródłowe do zadania 15.

Źródło 1. *Akt kapitulacji Niemiec, 8 maja 1945 r.*

1. My, niżej podpisani, działając w imieniu naczelnego dowództwa niemieckiego, zgadzamy się na bezwarunkową kapitulację Naczelnemu Dowódcy Armii Czerwonej i równocześnie Naczelnemu Dowództwu sojusznicznych sił ekspedycyjnych wszystkich naszych sił zbrojnych na lądzie, na morzu i w powietrzu, jak również wszystkich sił znajdujących się obecnie pod dowództwem niemieckim.

Źródło 2. *Uchwały poczdamskie, 2 sierpnia 1945 r.*

III

O Niemczech

3. Cele okupacji Niemiec, które powinny kierować działalnością Rady Kontroli, są następujące:

I. Zupelne rozbrowienie i demilitaryzacja Niemiec oraz likwidacja całego przemysłu niemieckiego, który mógłby być użyty do produkcji wojennej (...).

IV. Na razie nie będzie utworzony żaden centralny rząd niemiecki. Jednak, niezależnie od tego, będą utworzone niektóre zasadniczo ważne niemieckie oddziały administracji (...). Te działy administracji będą funkcjonowały pod kierunkiem Rady Kontroli. (...)

XIII

Zorganizowane przesiedlenie ludności niemieckiej

Trzy rządy, rozważywszy sprawę pod każdym względem, uznają, że należy przeprowadzić przesiedlenie do Niemiec ludności niemieckiej lub jej części pozostałej w Polsce, Czechosłowacji i na Węgrzech. (...)

Źródło: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych*, t.4, Rzeszów 2000, s. 12, 23–24, 26.

Źródło 3. Fragment opracowania historycznego

Kiedy Zachód postanowił zreformować niemiecką walutę, wprowadzając 20 czerwca 1948 r. nową markę, Stalin zdał sobie sprawę, że silna, żyrowana przez kraje zachodnie niemiecka waluta wyprze słaby niemiecki pieniądz w strefie radzieckiej. Dlatego w odpowiedzi Związek Radziecki przeprowadził cztery dni później we własnej strefie podobną reformę walutową. Równocześnie odciął zachodnie sektory Berlina, który leżał w głębi radzieckiej strefy, od lądowego połączenia z resztą świata. Dopóki Francja nie zdecydowała się na scalenie swej strefy ze strefą brytyjską i amerykańską, Stalin miał nadzieję, że blokada będzie argumentem przetargowym w jego staraniach o niedopuszczenie do utworzenia silnego państwa niemieckiego pod auspicjami Zachodu.

Źródło: J. R. Wegs, R. Ladrech, *Europa po 1945 roku, Zarys historii*, Wrocław 2008, s. 35–37.

Źródło 4. Mapa *Strefy okupacyjne Niemiec i Austrii w latach 1945–1955*

Na podstawie: J. Tazbir, *Atlas historyczny, Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2001, s. 87.

Zadanie 15. (6 pkt)

Scharakteryzuj sytuację Niemiec w latach 1945–1949. Wykorzystaj podane materiały źródłowe.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

V PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA ZADAŃ ZAMIESZCZONYCH W ARKUSZU EGZAMINACYJNYM I ICH OCENA

Uwaga:

Przykładowe wypowiedzi zdających są wiernymi cytatami z arkuszy egzaminacyjnych i mogą zawierać błędy.

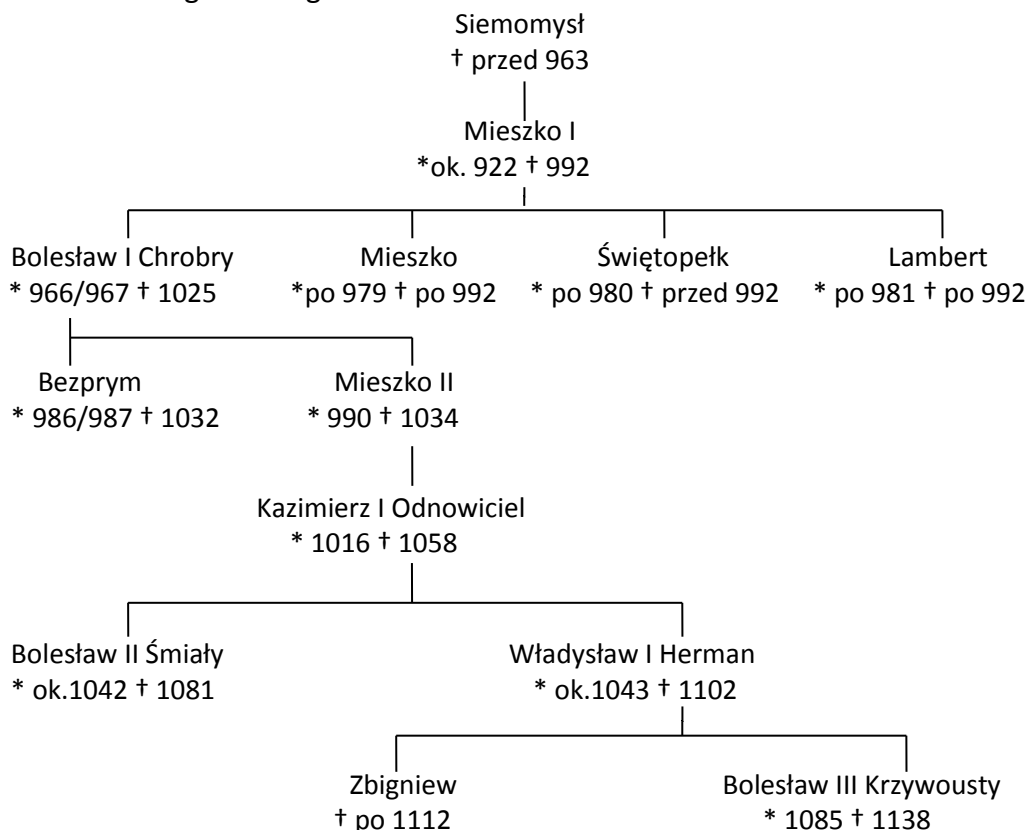
Materiały źródłowe do zadania 1.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[W II połowie X wieku książę polski] zręcznym manewrem rozbił pod Cedynią wojska margrabiego Hodona. Stroną atakującą byli tu Niemcy, książę polski natomiast bronił terytorium, które znajdowało się poza obszarem plemiennym Wielkopolski. Niewykluczone, że niejasna wzmianka o płaceniu trybutu cesarzowi przez [księcia] dotyczy ekspansji młodego państwa na zachód, przy czym musiało ono napotykać rywali wśród Niemców i Wieletołów.

Na podstawie: H. Samsonowicz, *Historia Polski do roku 1795*, Warszawa 1990, s.20.

Źródło 2. Tablica genealogiczna

* rok urodzenia, † rok śmierci

Na podstawie: M. Bogucka, M. Kopczyński, H. Samsonowicz, J. Staszewski, *Dynastie panujące w Polsce*, Wrocław 2007, tablica 1, s. 25–26.

Zadanie 1. (2 pkt)

1.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Księżę polski, o którym mowa w źródle 1., to

- A. wnuk Mieszka I.
- B. ojciec Bolesława Chrobrego.
- C. syn Kazimierza Odnowiciela.
- D. brat Bolesława Krzywoustego.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
B. ojciec Bolesława Chrobrego.	Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien znać pierwszych władców z dynastii Piastów oraz wydarzenia związane z ich panowaniem. Tekst zawiera liczne informacje pozwalające prawidłowo zidentyfikować postać władcy Mieszka I (ojca Bolesława Chrobrego), np.: - Cedynia jako miejsce zwycięskiej bitwy; - imię wodza przeciwników – Hodon; - Wieleci jako sojusznicy Hodona. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi B.

1.2. Podaj nazwę dynastii, z której pochodził wspomniany w źródle 1. księżę polski.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
dynastia Piastów / Piastowie	W źródle 1. (tablica genealogiczna) wymienieni zostali przedstawiciele dynastii Piastów od X do XII wieku. Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien: - znać zasady konstruowania tablicy genealogicznej; - rozumieć związki pokrewieństwa; - znać panujących władców z dynastii Piastów od X do XII wieku. Zdający otrzymuje 1 punkt za udzielenie poprawnej odpowiedzi, wskazującej na dynastię Piastów.

Tekst źródłowy do zadania 2.

Gdy uświadomiono, że J. M. Cesarzowa zniewolona była podjąć, aby zgnieść i przytłumić rewoltę i powstanie, które wybuchło w Polsce w celach najbardziej zgubnych i groźnych dla spokoju mocarstw sąsiadujących z tym państwem, zostały uwiecznione najpomyślniejszym skutkiem i Polska została zupełnie zawojowana i pobita przez armię Cesarzowej, wtedy Jej Cesarska Mość (...) porozumiała się ze swoimi obu sprzymierzeńcami (...) co do tego, jakich najbardziej skutecznych sposobów należy użyć, aby zapobiec ponowieniu zamieszek (...). Owi dwaj Monarchowie, nabrawszy z doświadczenia przeszłości przekonania o zupełnej niezdolności Rzeczypospolitej Polskiej do wytworzenia takiego dla siebie rządu i do spokojnego życia pod własnymi prawami przy zatrzymaniu jakiegokolwiek niepodległości, uznali w swej mądrości i w swej miłości pokoju i dobra swych poddanych, że jest rzeczą konieczną uciec (...) i przystąpić do zupełnego podziału owej Rzeczypospolitej między trzy sąsiednie mocarstwa.

Źródło: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego do Fukuyamy. Nowa matura z historii. Przekazy źródłowe z ćwiczeniami*, t.2, Gdańsk 2002, s. 165.

Zadanie 2. (4 pkt)

2.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

W tekście mowa o powstaniu

- A. kościuszkowskim.
- B. listopadowym.
- C. krakowskim.
- D. styczniowym.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
A. kościuszkowskim.	Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien znać wydarzenia związane z upadkiem Rzeczypospolitej w II połowie XVIII wieku. Tekst zawiera informacje pozwalające prawidłowo zidentyfikować powstanie kościuszkowskie, np. te dotyczące III rozbioru Polski: <i>po stłumieniu powstania sąsiednie mocarstwa dokonały <u>zupelnego podziału</u> Rzeczypospolitej.</i> Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi A.

2.2. Wymień trzy państwa wspomniane w tekście, które decydowały o losach Polski.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Rosja, Austria, Prusy	Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien znać nazwy państw biorących udział w rozbiorach ziem polskich. Zdający otrzymuje 1 punkt za wymienienie trzech państw zaborczych. Za wymienienie jednego lub dwóch państw zaborczych zdający nie otrzymuje punktu.

2.3. Wymień dwa przedstawione w tekście argumenty, którymi monarchowie uzasadniali decyzję podjętą wobec Polski.

Komentarz do zadania
Tekst zawiera informacje pozwalające przytoczyć argumenty użyte przez zaborców, np.:   - niezdolność Rzeczypospolitej do utrzymania wewnętrznego spokoju / stworzenia własnego rządu / funkcjonowania jako państwa prawa; - sytuacja wewnętrzna w Rzeczypospolitej zagrażała bezpieczeństwu sąsiadujących z nią mocarstw. Zdający otrzymuje 2 punkty za podanie dwóch argumentów – po 1 punkcie za każdy poprawny argument.

Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Władcy państw sąsiadujących z Polską swoją decyzję o podziale Rzeczypospolitej uzasadniali tym, że Polska została pokonana i nie jest w stanie stworzyć własnego rządu oraz nie może samodzielnie funkcjonować jako państwo.</i>	Zdający A podał dwa argumenty, którymi władcy państw zaborczych uzasadniali decyzję o podziale Rzeczypospolitej, wskazując brak możliwości stworzenia rządu oraz samodzielnego funkcjonowania państwa polskiego. Zdający A otrzymał 2 punkty.
B	<i>Władcy państw zaborczych uważali, że likwidacja państwa polskiego pozwoli zlikwidować zamieszki groźne dla spokojnego funkcjonowania państw sąsiednich i jest korzystna dla dobra ich obywateli.</i>	Zdający B podał tylko jeden argument uzasadniający decyzję państw zaborczych o podziale ziem polskich – brak spokoju w Rzeczypospolitej stanowił zagrożenie dla tych państw. Zdający B otrzymał 1 punkt.
C	<i>Władcy państw zaborczych dokonali podziału ziem Rzeczypospolitej, aby uniknąć wojen między sobą.</i>	Zdający C udzielił odpowiedzi niepoprawnej, ponieważ nie podał argumentów przywołanych w tekście. Zdający C otrzymał 0 punktów.

Tekst źródłowy do zadania 3.

Wojna spowodowała wielkie perturbacje w rozwoju przemysłu i rolnictwa; rekwizycje wojenne prowadziły do ruiny. Podczas wojny wzrosła rola państwa w życiu politycznym, gospodarczym i społecznym. Wiele zakładów pracy poddano kontroli państwa; wprowadzono reglamentację przydziału żywności i innych dóbr. Państwa zaciągały pożyczki wewnętrzne i zagraniczne. Kraje europejskie zadłużyły się w Stanach Zjednoczonych. Generalnie nastąpiła degradacja kontynentu europejskiego wobec Ameryki i Japonii, które w okresie wojny przeżyły wielki boom gospodarczy.

Źródło: A. Czubiński, *Historia powszechna XX wieku*, Poznań 2003, s. 122.

Zadanie 3. (2 pkt)

3.1. Wyjaśnij, na czym polegała zmiana roli państwa w życiu gospodarczym w okresie I wojny światowej.

Komentarz do zadania
Tekst zawiera informacje, na podstawie których zdający powinien wyjaśnić, że w okresie I wojny światowej wzrosła ingerencja państwa w procesy gospodarcze, np.:   - wiele zakładów pracy poddano kontroli państwa; - wprowadzono reglamentację żywności i innych dóbr. Za podanie prawidłowego przykładu zdający otrzymuje 1 punkt.

Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Wzrost roli państwa w życiu gospodarczym w okresie I wojny światowej polegał m.in. na zwiększeniu nadzoru nad zakładami przemysłowymi.</i>	Zdający A poprawnie wyjaśnił, że zmiana roli państwa w życiu gospodarczym w okresie I wojny światowej polegała m.in. na zwiększeniu kontroli nad funkcjonowaniem zakładów przemysłowych. Zdający otrzymał 1 punkt.
B	<i>W okresie I wojny światowej wzrosła kontrola państwa nad rozdziałem żywności.</i>	Zdający B poprawnie wyjaśnił, że zmiana roli państwa w życiu gospodarczym w okresie I wojny światowej polegała m.in. na kontroli reglamentacji żywności. Zdający otrzymał 1 punkt.
C	<i>W czasie I wojny światowej państwa ograniczyły kontrolę do nadzorowania zakładów przemysłowych, których produkcja była niezbędna do prowadzenia działań wojennych.</i>	Zdający C podał odpowiedź niepoprawną. Wyjaśnienie zawiera błędną informację, że kontrola państwa w czasie I wojny światowej dotyczyła tylko przemysłu zbrojeniowego. Zdający otrzymał 0 punktów.

3.2. Sformułuj wniosek dotyczący porównania konsekwencji gospodarczych I wojny światowej dla państw europejskich oraz dla Stanów Zjednoczonych i Japonii.

Komentarz do zadania		
Tekst zawiera informacje, na podstawie których zdający powinien wskazać różnicę dotyczącą skutków ekonomicznych I wojny światowej dla państw europejskich oraz Stanów Zjednoczonych i Japonii, np.: - upadek gospodarczy państw europejskich / zadłużenie państw europejskich / degradacja kontynentu europejskiego; - wzrost (boom) gospodarczy USA i Japonii. Za poprawne sformułowanie wniosku zdający otrzymuje 1 punkt.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Wojna w Europie spowodowała ruinę przemysłu i rolnictwa, brakowało żywności, natomiast w USA i Japonii przyczyniła się do boomu gospodarczego.</i>	Zdający A prawidłowo sformułował wniosek dotyczący odmiennych konsekwencji gospodarczych I wojny światowej: negatywnych dla państw europejskich oraz pozytywnych dla USA i Japonii. Zdający otrzymał 1 punkt.
B	<i>Wzrosło zadłużenie państw europejskich wobec Stanów Zjednoczonych, które podobnie jak Japonia przeżywały wzrost gospodarczy.</i>	Zdający B sformułował prawidłowy wniosek odnoszący się do korzystnych skutków I wojny światowej dla USA i Japonii oraz niekorzystnych dla państw europejskich. Zdający otrzymał 1 punkt.

C	<i>Wojna pozytywnie wpłynęła na rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych i Japonii, a jednocześnie doprowadziła do upadku gospodarki państw europejskich.</i>	Zdający C przedstawił wniosek, w którym podkreślił, że I wojna światowa przyczyniła się do wzrostu gospodarczego Stanów Zjednoczonych oraz Japonii, i załamania gospodarki państw europejskich. Zdający otrzymał 1 punkt.
D	<i>I wojna światowa w Europie doprowadziła do zniszczeń i w konsekwencji do kryzysu gospodarczego.</i>	Zdający D podał odpowiedź niepoprawną, w której brak porównania, i w konsekwencji sformułował wniosek dotyczący tylko sytuacji w państwach europejskich. Zdający otrzymał 0 punktów.

Tekst źródłowy do zadania 4.

Gdy (...) jechał z Magdeburga do Warszawy, jechał, aby władzę wziąć w ręce, aby stanąć na czele państwa powracającego do życia. Gdy znalazł się w Warszawie, miał w rękach władzę. Nikt nie mógł stanąć z nim w szranki, nikt nie mógł wziąć na swe barki męki i trudu odbudowywania państwowości polskiej, nikt nie posiadał potrzebnego mu autorytetu, siły woli i tak mocnej wiary we własne wielkie przeznaczenie. Nie mógł stanąć przeciwko niemu ani regent Lubomirski, ani trybun ludowy Ignacy Daszyński, ani wódz chłopski Wincenty Witos, ani na zwycięskim Zachodzie czuwający nad sprawą polską Roman Dmowski.

Źródło: J. Pajewski, *Budowa drugiej Rzeczypospolitej 1918 –1926*, Poznań 2007, s. 36.

Zadanie 4. (3 pkt)

4.1. Uzupełnij zdanie.

Polityk, którego powrót do Warszawy przedstawiono w tekście, to.....
imię i nazwisko

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Józef Piłsudski	Aby prawidłowo wykonać polecenie, zdający powinien posiadać wiedzę dotyczącą roli Józefa Piłsudskiego w odbudowie państwa polskiego. Tekst zawiera informacje pozwalające prawidłowo zidentyfikować postać Józefa Piłsudskiego, np.: - powrót z Magdeburga do Warszawy; - przejęcie władzy w państwie <i>powracającym do życia</i> . Zdający otrzymuje 1 punkt za podanie imienia i nazwiska.

4.2. Wyjaśnij, co zdaniem autora tekstu przesądzało o zdolności do sprawowania władzy polityka, który stanął na czele odradzającego się państwa polskiego..

Komentarz do zadania		
Tekst zawiera informacje, na podstawie których zdający powinien wyjaśnić, że o zdolności polityka do sprawowania władzy decydował jego autorytet i cechy charakteru, takie jak: - silna wola; - wiara w swoje powołanie; - wiara w sukces podjętych działań, przekonaniem o swojej dziejowej roli. Zdający otrzymuje 1 pkt za podanie co najmniej dwóch informacji pozwalających stwierdzić, jakie cechy, zdaniem autora tekstu, powinny charakteryzować polityka stojącego na czele odradzającego się państwa.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Polityk ten posiadał odpowiednie predyspozycje, jak charyzma i siła woli, wzbudzał autorytet, wierzył w powodzenie swoich działań.</i>	Zdający A podał poprawnie cztery informacje. W swoim wyjaśnieniu wskazał, że zdaniem autora tekstu polityk stojący na czele państwa powinien charakteryzować się charyzmą, silną wolą, wiarą w swoje powołanie i przekonaniem o historycznej roli. Zdający otrzymał 1 punkt.
B	<i>Zdaniem autora tekstu o zdolności polityka do sprawowania władzy przesądzał jego autorytet i wiara w to, że podjęte przez niego działania doprowadzą do odbudowy państwa.</i>	Zdający B podał dwie poprawne informacje. Wskazał, że o zdolności do sprawowania władzy, zdaniem autora tekstu, przesądzały autorytet i wiara w sukces zamierzeń. Zdający otrzymał 1 punkt.
C	<i>Polityk zdolny do sprawowania władzy w odradzającym się państwie powinien, zdaniem autora tekstu, przewyższać cechami charakteru takich polityków, jak Wincenty Witos i Roman Dmowski.</i>	Zdający C podał odpowiedź zbyt ogólnikową. W wyjaśnieniu brak przywołania konkretnych informacji zawartych w tekście, które pozwalają stwierdzić, co zdaniem autora tekstu przesądzało o zdolności polityka do sprawowania władzy w państwie. Zdający otrzymał 0 punktów.

4.3. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Wymieniony w tekście przywódca polskiego ruchu narodowego to

- A. Wincenty Witos.
- B. Roman Dmowski.
- C. Ignacy Daszyński.
- D. Zdzisław Lubomirski.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
B. Roman Dmowski.	Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę na temat działalności politycznej Romana Dmowskiego – przywódcy Narodowej Demokracji. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi B.

Ilustracja do zadania 5.

Polski plakat propagandowy z 1920 roku

Źródło: [http://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]](http://pl.wikipedia.org/wiki/[...]) [dostęp: 20. 05. 2014]

Zadanie 5. (3 pkt)

5.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Treść plakatu nawiązuje do

- A. I wojny światowej.
- B. powstań śląskich.
- C. powstania wielkopolskiego.
- D. wojny polsko-sowieckiej.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
D. wojny polsko-sowieckiej.	Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę dotyczącą procesu kształtowania się granic II Rzeczypospolitej. Zdający powinien odczytać elementy graficzne plakatu: gwiazda na czapce, napis na plakacie (bolszewik), rok powstania plakatu, i powiązać je z wojną polsko-bolszewicką, czyli wojną z sowiecką Rosją. Zdający otrzymuje 1 pkt za wskazanie odpowiedzi D.

5.2. Uzasadnij dokonany wybór poprawnego zakończenia zdania 5.1, interpretując dwa elementy plakatu.

Komentarz do zadania		
W uzasadnieniu zdający powinien odnieść się do elementów graficznych plakatu, które pozwalają zidentyfikować wojnę Polski z sowiecką Rosją, np. do: - napisu <i>Bij bolszewika</i>; - gwiazdy na czapce – symbolu sowieckiej Rosji /Armii Czerwonej; - roku 1920 jako daty opublikowania plakatu (patrz tytuł); - sylwetek żołnierzy polskich (mundury, symbole). Zdający otrzymuje 1 punkt za prawidłowe uzasadnienie odwołujące się do dwóch elementów plakatu.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Plakat pochodzi z 1920 roku, w którym toczyła się wojna polsko-bolszewicka i miała miejsce Bitwa Warszawska. Uciekający przed polskim ułanem żołnierz ma na czapce gwiazdę, symbol Rosji Sowieckiej.</i>	Zdający A prawidłowo uzasadnił wybór. Zwrócił uwagę na rok 1920, w którym toczyła się wojna polsko-bolszewicka oraz na gwiazdę na czapce sowieckiego żołnierza. Zdający otrzymał 2 punkty – po 1 punkcie za każde poprawne odniesienie do ilustracji.
B	<i>Tego, że plakat odnosi się do wojny z Rosją dowodzi napis „Bij bolszewika”, a także data wydania plakatu 1920 r. Przeciwnikiem Polski była Rosja Radziecka, nazywana bolszewicką.</i>	Zdający B poprawnie uzasadnił swój wybór, dowodząc, że napis: <i>Bij bolszewika</i> oraz data wydania plakatu 1920 wskazują na wojnę z sowiecką Rosją. Zdający otrzymał 2 punkty – po 1 punkcie za każde poprawne odniesienie do ilustracji.
C	<i>Plakat pochodzi z roku 1920, w którym miała miejsce wojna z Rosją.</i>	Zdający C poprawnie zidentyfikował wydarzenie, ale odwołał się tylko do jednego elementu – roku 1920. Zdający otrzymał 1 punkt.
D	<i>Plakat odnosi się do walk z Rosją Radziecką.</i>	W odpowiedzi zdającego D brak jest odniesień do elementów graficznych plakatu. Zdający otrzymał 0 punktów.

Tekst źródłowy do zadania 6.

(...) król Wiktor Emanuel (...) skłonił rząd do dymisji, a zadanie utworzenia nowego gabinetu powierzył Mussoliniemu. W następnych latach nowy premier stopniowo oddawał w ręce swych zwolenników administrację i policję, tworząc system dyktatorski. Przemocą i zmianami ustawodawstwa ograniczał działalność ugrupowań opozycyjnych, aż w latach 1925–1926 doszło do ich likwidacji, a zmiany konstytucji uniezależniły rząd od parlamentu.

Źródło: *Historia Europy*, pod red. A. Mączaka, Wrocław 1997, s. 667.

Zadanie 6. (2 pkt)

6.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Utworzenie nowego gabinetu, o którym mowa w tekście, nastąpiło w roku

- A. 1919.
- B. 1921.
- C. 1922.
- D. 1925.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
C. 1922.	Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę dotyczącą okoliczności dojścia do władzy B. Mussoliniego. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi C.

6.2. Wymień dwie metody, za pomocą których Benito Mussolini wprowadził dyktaturę we Włoszech.

Komentarz do zadania		
Po analizie tekstu zdający powinien odnieść się do następujących metod stosowanych przez Mussoliniego: - stosowanie przemocy; - obsadzanie urzędów, stanowisk w policji zwolennikami Mussoliniego; - wprowadzanie zmian w ustawodawstwie / konstytucji: - zakaz działalności partii opozycyjnych; - likwidacja partii politycznych (oprócz partii faszystowskiej) / wprowadzenie systemu monopartyjnego; - uniezależnienie władzy wykonawczej od ustawodawczej. Zdający otrzymuje 1 punkt za wymienienie dwóch metod, za pomocą których Mussolini wprowadził we Włoszech dyktaturę.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	- wprowadził dyktaturę we Włoszech stosując przemoc - zlikwidował opozycję i ograniczył uprawnienia parlamentu	Zdający A wskazał prawidłowo dwie metody, które umożliwiły Mussoliniemu wprowadzenie dyktatury we Włoszech. Zdający otrzymał 1 punkt.

B	- stosował przemoc - rozbudował administrację	Zdający B udzielił odpowiedzi niepełnej, ponieważ prawidłowo wskazał tylko jedną metodę – stosowanie przemocy. Odwołanie się do administracji jest błędem ponieważ rozbudowana administracja występuje również w państwach demokratycznych. Zdający otrzymał 0 punktów.
C	- starał się zdobyć wielu zwolenników - miał poparcie króla, który powierzył mu zadanie utworzenia rządu	Zdający C udzielił niepoprawnej odpowiedzi. Żadna z podanych informacji nie dotyczy metod, które umożliwiły wprowadzenie dyktatury we Włoszech. Zdający otrzymał 0 punktów.

Tabela do zadania 7.

Wskaźnik produkcji przemysłowej w wybranych krajach w latach 1930–1933

(1929 r. = 100)

	1930 r.	1931 r.	1932 r.	1933 r.
Niemcy	86	67	53	61
Stany Zjednoczone	81	68	54	64
Włochy	92	77	67	74
Francja	100	89	69	77
Anglia	92	84	84	88
Związek Radziecki	131	161	183	198

Na podstawie: J. Ciepiewski, I. Kostrowicka, Z. Landau, J. Tomaszewski, *Historia gospodarcza świata XIX i XX wieku*, Warszawa 1970, s. 388.

Zadanie 7. (2 pkt)

7.1. Sformułuj wniosek dotyczący rozwoju produkcji przemysłowej w USA i krajach zachodnioeuropejskich w latach 1930–1933 w stosunku do roku 1929.

Komentarz do zadania		
Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien znać informacje dotyczące przebiegu wielkiego kryzysu gospodarczego w latach 1929–1933. Zdający wykonał zadanie poprawnie, jeżeli porównał wskaźniki produkcji przemysłowej w poszczególnych państwach i dostrzegł spadek produkcji przemysłowej w USA i krajach zachodnioeuropejskich w latach 1930–1933 w stosunku do roku 1929. Tylko Francja utrzymała w 1930 r. wartość wskaźnika z r. 1929, ale w następnych latach i w tym kraju produkcja spadła.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>W latach 1930–1933 w stosunku do roku 1929 w USA i krajach zachodnioeuropejskich nastąpił spadek produkcji przemysłowej.</i>	Zdający A poprawnie zinterpretował dane zamieszczone w tabeli. Otrzymuje 1 punkt.
B	<i>W większości krajów produkcja spadła, ale w ZSRR wzrosła.</i>	Zdający B wprowadził poprawnie zinterpretował dane zamieszczone w tabeli, ale udzielił niepoprawnej odpowiedzi na pytanie 7.1, które dotyczyło rozwoju przemysłu w USA i krajach zachodnioeuropejskich, a nie w ZSRR. Otrzymuje 0 punktów.

7.2. Wyjaśnij przyczynę różnicy w rozwoju produkcji przemysłowej USA i ZSRR w latach 1930–33.

Komentarz do zadania		
Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien dokonać analizy danych statystycznych zamieszczonych w tabeli i na tej podstawie wywnioskować, że wielki kryzys gospodarczy nie wpłynął negatywnie na produkcję przemysłową w ZSRR. Zdający otrzymuje 1 punkt za stwierdzenie, że w latach 1930–33 Stany Zjednoczone – w przeciwieństwie do ZSRR – zostały dotknięte wielkim kryzysem ekonomicznym oraz za podanie przyczyny tego stanu rzeczy.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Kryzys gospodarczy nie spowolnił produkcji wyrobów przemysłowych w ZSRR, dane statystyczne w tabeli informują o wzroście produkcji w okresie od 1929 r. do 1932 r. Kryzys ten natomiast dotknął USA. Mogło</i>	Zdający A udzielił poprawnej odpowiedzi: stwierdził, że kryzys nie miał wpływu na stan gospodarki ZSRR, typowej dla kraju komunistycznego. Zdający otrzymał 1 punkt.

	<i>to być związane z tym, że gospodarka kraju komunistycznego, jakim był ZSRR, była mniej narażona na skutki kryzysu ekonomicznego.</i>	
B	<i>W przedstawionym okresie kraje kapitalistyczne, w tym USA, dotknął wielki kryzys ekonomiczny. W ZSRR w latach 30. Stalin położył nacisk na industrializację, zwłaszcza na rozwój przemysłu ciężkiego.</i>	Zdający B udzielił poprawnej odpowiedzi, wskazując jako przyczynę różnicy w rozwoju przemysłu USA i ZSRR industrializację ZSRR. Zdający otrzymał 1 punkt.
C	<i>Gospodarka USA powinna rozwijać się lepiej, bo to bogaty kraj.</i>	Zdający C podał odpowiedź niepoprawną, ponieważ nie odwołał się do danych źródłowych, za to posłużył się współczesną opinią o gospodarce USA. Zdający otrzymał 0 punktów.

Tekst źródłowy do zadania 8.

Porozumienie czterech mocarstw (...), 29 IX 1938 r. (fragment)

Niemcy, Zjednoczone Królestwo, Francja i Włochy, biorąc pod uwagę osiągnięte już w zasadniczo porozumienie, co do odstąpienia Niemcom obszaru zamieszkałego przez Niemców sudeckich, zgodziły się na poniżej wymienione sposoby i warunki tej cesji oraz na zarządzenia, jakie mają być wydane, przy czym, na mocy tego porozumienia, każde z tych państw uważa się za odpowiedzialne za kroki, niezbędne do zapewnienia jego wykonania (...).

Źródło: J. Eisler, M. Sobańska-Bondaruk, *Historia 1789–1990. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich*, Warszawa 1995, s. 147.

Zadanie 8. (2 pkt)

8.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Państwo, którego dotyczyło wspomniane w tekście porozumienie, to

- A. Polska.
- B. Węgry.
- C. Rumunia.
- D. Czechosłowacja.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
D. Czechosłowacja.	Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę dotyczącą sytuacji międzynarodowej w Europie w latach trzydziestych XX wieku i prawidłowo odczytać informacje zawarte w tekście. Przytoczone porozumienie czterech mocarstw dotyczyło odstąpienia Niemcom <i>obszaru zamieszkałego przez Niemców sudeckich</i> – będącego częścią Czechosłowacji. Zdający otrzymuje 1 pkt za wskazanie odpowiedzi D.

8.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Porozumienie czterech mocarstw, o którym mowa w tekście, zostało podpisane w

- A. Wersalu.
- B. Rapallo.
- C. Locarno.
- D. Monachium.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
D. Monachium.	Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę o sytuacji międzynarodowej w Europie w latach trzydziestych XX wieku, dotyczącą okoliczności zwołania oraz postanowień konferencji w Monachium. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi D.

Zadanie 9. (2 pkt)

Do podanych opisów dobierz odpowiadające im wydarzenia. Odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej.

bitwa o Anglię operacja Overlord wojna zimowa plan Barbarossa

Opis	Wydarzenie
Działania wojenne rozpoczęła Armia Czerwona 30 listopada 1939 roku bez wypowiedzenia wojny. Zaatakowani, choć nieliczni i słabo uzbrojeni, stawiali dzielny opór na linii umocnień, zwanej linią Mannerheima. 13 marca 1940 roku podpisano zawieszenie broni. ZSRR powiększył swój obszar o część Karelii.	
Celem tej niemieckiej operacji było uzyskanie panowania w powietrzu i przecięcie morskiej komunikacji. Ofensywa powietrzna lotnictwa niemieckiego prowadzona była od 8 sierpnia do 31 października 1940 roku. Zaatakowani zorganizowali obronę, wykorzystując m.in. urządzenia radiolokacyjne. Inwazja zakończyła się niepowodzeniem.	

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna, Historia*, Warszawa 1993, s. 724, 754–755.

Komentarz do zadania
Aby rozwiązać to zadanie, zdający powinien znać informacje dotyczące agresji ZSRR na Finlandię oraz informacje dotyczące inwazji niemieckiej na Anglię. Opis 1. zawiera informacje pozwalające zidentyfikować wojnę zimową : - daty rozpoczęcia i zakończenia konfliktu: 30 listopada 1939 r. – 13 marca 1940 r.; - strona konfliktu: Armia Czerwona; - nazwa umocnień: linia Mannerheima; - zmiany terytorialne / nazwa ziem spornych: Karelia. Opis 2. zawiera informacje pozwalające zidentyfikować bitwę o Anglię : - daty rozpoczęcia i zakończenia ofensywy niemieckiej: 8 sierpnia 1940 r. oraz 31 października 1940 r.; - wzmianka o roli urządzeń radiolokacyjnych w obronie;

- charakter walk: ofensywa powietrzna lotnictwa niemieckiego.

Zdający otrzymuje 2 punkty za udzielenie dwóch poprawnych odpowiedzi – po 1 punkcie za podanie każdej z nich.

Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	▪ wojna zimowa ▪ bitwa o Anglię	Zdający A udzielił w pełni poprawnej odpowiedzi, dlatego otrzymał 2 punkty – po 1 punkcie za podanie każdej trafnej odpowiedzi.
B	▪ operacja Overlord ▪ bitwa o Anglię	Zdający B udzielił odpowiedzi niepełnej, ponieważ poprawnie zidentyfikował tylko drugie wydarzenie. Zdający otrzymał 1 punkt.
C	▪ operacja Overlord ▪ plan Barbarossa	Obie odpowiedzi zdającego C są niepoprawne, dlatego otrzymał on 0 punktów.

Tekst źródłowy do zadania 10.

Układ podpisany w Londynie 30 VII 1941 r. (fragment)

Rząd Związku Socjalistycznych Republik Rad uznaje, że traktaty sowiecko-niemieckie z 1939 roku, dotyczące zmian terytorialnych w Polsce, utraciły swoją moc. [...]

Protokół II

1. Z chwilą przywrócenia stosunków dyplomatycznych rząd Związku Socjalistycznych Republik Rad udzieli amnestii wszystkim obywatelom polskim, którzy są obecnie pozbawieni swobody na terytorium Związku Socjalistycznych Republik Rad, bądź jako jeńcy wojenni, bądź z innych odpowiednich powodów.

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 2002, s.257–258

Zadanie 10. (2 pkt)

10.1. Na podstawie informacji zawartych w tekście rozstrzygnij, które zdanie jest fałszywe. Wpisz w odpowiednie miejsce tabeli literę F.

Zdania	Fałsz
Stosunki dyplomatyczne, o których mowa w tekście źródłowym, zostały zerwane we wrześniu 1939 roku	
Podpisanie cytowanego porozumienia doprowadziło do odzyskania przez Polskę terenów zajętych przez ZSRR.	
Cytowane porozumienie zostało zawarte po agresji III Rzeszy na ZSRR.	

Komentarz do zadania
W zadaniu przytoczono fragment porozumienia zwanego układem <i>Sikorski–Majski</i> zawartego w lipcu 1941 r.   Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien znać: - okoliczności zerwania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską a ZSRR we wrześniu 1939 r.;

- okoliczności i skutki najazdu III Rzeszy na ZSRR; oraz prawidłowo odczytać informacje zawarte w tekście źródłowym. Zdający otrzymuje 1 punkt za poprawne wskazanie zdania fałszywego.									
Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania								
<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Zdania</th> <th style="text-align: center;">Fałsz</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Stosunki dyplomatyczne, o których mowa w tekście źródłowym, zostały zerwane we wrześniu 1939 roku</td> <td style="text-align: center;"></td> </tr> <tr> <td>Podpisanie cytowanego porozumienia doprowadziło do odzyskania przez Polskę terenów zajętych przez ZSRR.</td> <td style="text-align: center; background-color: #e6f2ff;">F</td> </tr> <tr> <td>Cytowane porozumienie zostało zawarte po agresji III Rzeszy na ZSRR.</td> <td style="text-align: center;"></td> </tr> </tbody> </table>	Zdania	Fałsz	Stosunki dyplomatyczne, o których mowa w tekście źródłowym, zostały zerwane we wrześniu 1939 roku		Podpisanie cytowanego porozumienia doprowadziło do odzyskania przez Polskę terenów zajętych przez ZSRR.	F	Cytowane porozumienie zostało zawarte po agresji III Rzeszy na ZSRR.		Zdanie 1. jest prawdziwe, ponieważ stosunki dyplomatyczne, o których mowa w układzie, zostały zerwane we wrześniu 1939 roku, na skutek najazdu ZSRR na Polskę. Zdanie 2. jest fałszywe. Podpisanie cytowanego układu nie doprowadziło do odzyskania przez Polskę terenów zajętych przez ZSRR. Zdanie 3. jest prawdziwe, ponieważ cytowany dokument został podpisany po agresji III Rzeszy na ZSRR., która rozpoczęła się 22 czerwca 1941 r. Zdający otrzymuje 1 punkt za poprawne wskazanie zdania fałszywego.
Zdania	Fałsz								
Stosunki dyplomatyczne, o których mowa w tekście źródłowym, zostały zerwane we wrześniu 1939 roku									
Podpisanie cytowanego porozumienia doprowadziło do odzyskania przez Polskę terenów zajętych przez ZSRR.	F								
Cytowane porozumienie zostało zawarte po agresji III Rzeszy na ZSRR.									

10.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Premierem rządu Rzeczypospolitej Polskiej w chwili podpisania cytowanego układu był

- A. Stanisław Mikołajczyk.
- B. Tomasz Arciszewski.
- C. Władysław Sikorski.
- D. August Zaleski.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
C. Władysław Sikorski.	Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę dotyczącą funkcjonowania rządu polskiego na emigracji podczas II wojny światowej. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi C.

Tekst źródłowy do zadania 11.

Sprawozdanie z konferencji jałtańskiej – 11 lutego 1945 r. (fragment)

Z chwilą, gdy (...) zostanie utworzony należycie Polski Rząd Tymczasowy Jedności Narodowej, Rząd Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, który obecnie utrzymuje stosunki dyplomatyczne z dotychczasowym Rządem Tymczasowym Polski, oraz Rządy Zjednoczonego Królestwa i Stanów Zjednoczonych Ameryki nawiążą stosunki dyplomatyczne z nowym Polskim Rządem Tymczasowym Jedności Narodowej i wymienią ambasadorów (...). Zwierzchnicy trzech rządów uważają, że wschodnia granica Polski powinna bieć wzdłuż linii Curzona z odchyleniami od niej w pewnych okolicach o pięć do ośmiu kilometrów na korzyść Polski. Uznają oni, że Polska powinna uzyskać znaczny przyrost terytorialny na Północy i na Zachodzie. (...)

Źródło: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 2000, s. 112–113.

Zadanie 11. (3 pkt)

11.1. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Decyzje, o których mowa w tekście, podjęli

- A. Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Charles de Gaulle.
- B. Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Józef Stalin.
- C. Winston Churchill, Józef Stalin, Harry Truman.
- D. Winston Churchill, Józef Stalin, Clement Attlee.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
B. Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Józef Stalin.	Tekst zawiera informacje dotyczące postanowień konferencji jałtańskiej wobec Polski. Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien wskazać przywódców Wielkiej Koalicji biorących udział w konferencji jałtańskiej. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi B.

11.2. Wymień dwie decyzje dotyczące Polski, o których mowa w źródle.

Komentarz do zadania		
Tekst zawiera informacje o postanowieniach konferencji jałtańskiej wobec Polski. Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien odnieść się do informacji dotyczących: - utworzenia Rządu Tymczasowego Jedności Narodowej; - zmian terytorialnych: - przebiegu wschodniej granicy Polski wzdłuż linii Curzona, - rozszerzenia terytorium Polski na Północy i Zachodzie. Zdający otrzymuje 2 punkty za prawidłowe podanie dwóch postanowień konferencji w Jałcie dotyczących Polski, o których mowa w tekście – po 1 punkcie za każde postanowienie.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	- Konieczność utworzenia Rządu Jedności Narodowej. - Ustalono przebieg wschodniej granicy Polski na linii Curzona oraz przyznano Polsce ziemie na Północy i Zachodzie.	Zdający A udzielił w pełni poprawnej odpowiedzi; podał prawidłowo wszystkie postanowienia wymienione w tekście. Zdający otrzymał 2 punkty.
B	- zapowiedziano utworzenie Rządu Tymczasowego Jedności Narodowej - ustalono, że granica wschodnia będzie biegła wzdłuż linii Curzona	Zdający B udzielił w pełni poprawnej odpowiedzi; podał prawidłowo dwa postanowienia wymienione w tekście. Zdający otrzymał 2 punkty.
C	Decyzje konferencji w Jałcie dotyczyły zmian politycznych państwa polskiego po II wojnie światowej.	Zdający C podał odpowiedź niepoprawną, zbyt ogólnikową, ponieważ nie wymienił decyzji, o których mowa w źródle. Zdający otrzymał 0 punktów.

Tekst źródłowy do zadania 12.

Art. 2. Głosowanie (...) odpowie na następujące pytania:

- czy jesteś za zniesieniem Senatu,
- czy chcesz utrwalenia w przyszłej Konstytucji ustroju gospodarczego, zaprowadzonego przez reformę rolną i unarodowienia podstawowych gałęzi gospodarki krajowej, z zachowaniem ustawowych uprawnień inicjatywy prywatnej,
- czy chcesz utrwalenia zachodnich granic Państwa Polskiego na Bałtyku, Odrze i Nysie Łużyckiej?

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 2002, s. 374.

Zadanie 12. (1 pkt)

Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Wydarzenie, którego dotyczy tekst, to

- referendum ludowe w 1946 roku.
- wybory do Sejmu w 1947 roku.
- kongres zjednoczeniowy PPR i PPS w 1948 roku.
- uchwalenie przez Sejm konstytucji w 1952 roku.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
A. referendum ludowe w 1946 roku.	Tekst zawiera informacje dotyczące wydarzeń związanych z sytuacją polityczną w Polsce po zakończeniu II wojny światowej, w latach 40. Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien znać okoliczności referendum ludowego w 1946 roku oraz treść pytań, które zadano uczestniczącym w referendum. Zdający otrzymuje 1 pkt za wskazanie odpowiedzi A.

Tekst źródłowy do zadania 13.

Stalin odrzucił plan Marshalla, ponieważ ocenił, że może on przyczynić się do zwiększenia amerykańskich wpływów w Europie, także Europie Wschodniej, zagrażając hegemonii państwa radzieckiego na obszarach, które uważało [ono] za kluczowe dla swojego bezpieczeństwa. (...) Ponadto Stalin nie oczekiwał w ogóle odrodzenia się Starego Kontynentu. Wolał, by Europa Zachodnia była nadal słaba i tym samym niegroźna dla Związku Radzieckiego, niż wskrzeszona i silna, do tego objęta kuratelą Stanów Zjednoczonych. Zabraniając satelickim krajom wschodnioeuropejskim przyjęcia pomocy w ramach planu Marshalla, Stalin przypieczętował podział Europy na dwie antagonistyczne części.

Źródło: J. R. Wegs, R. Ladrech, *Europa po 1945 roku. Zarys historii*, Wrocław 2008, s. 30–31.

Zadanie 13. (3 pkt)

13.1. Wymień przyczyny odrzucenia przez Stalina pomocy w ramach planu Marshalla.

Komentarz do zadania		
Tekst zawiera informacje dotyczące sytuacji międzynarodowej po II wojnie światowej. Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien odwołać się do: - obawy Stalina, dotyczącej możliwości zwiększenia amerykańskich wpływów w Europie; - dążenia Stalina do podporządkowania państw europejskich. Zdający otrzymuje 2 punkty za wymienienie dwóch przyczyn odrzucenia przez Stalina pomocy w ramach planu Marshalla. Za podanie jednej przyczyny zdający otrzymuje 1 punkt.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Stalin odrzucił plan Marshalla, ponieważ obawiał się zwiększenia wpływów Stanów Zjednoczonych w Europie i wolał, aby państwa europejskie okazały się słabe i podatne na wpływy radzieckie.</i>	Zdający A podał dwie przyczyny odrzucenia przez Stalina pomocy w ramach planu Marshalla – była to obawa, że pomoc gospodarcza zwiększy wpływy USA i zmniejszy podatność słabych państw europejskich na wpływy ZSRR. Zdający otrzymał 2 punkty.
B	<i>Stalin obawiał się, że wraz z przyjęciem przez kraje europejskie pomocy amerykańskiej w ramach planu Marshalla zwiększą się wpływy polityczne USA w Europie. Stalin nie zamierzał oddać przywództwa w Europie Wschodniej.</i>	Zdający B wskazał dwie przyczyny odrzucenia przez Stalina pomocy: obawa przed wzrostem wpływów USA i utratą przywództwa ZSRR w Europie Wschodniej. Zdający otrzymał 2 punkty.
C	<i>Stalin odrzucił amerykańską pomoc, ponieważ chciał udowodnić, że gospodarka krajów europejskich jest samowystarczalna.</i>	Zdający C podał odpowiedź nieprawidłową, toteż otrzymał 0 punktów.

13.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Polityczną konsekwencją decyzji Stalina wobec planu Marshalla było

- A. zwiększenie wpływów Stanów Zjednoczonych w Europie Wschodniej.
- B. rozszerzenie współpracy między Europą Wschodnią a Zachodnią.
- C. utrwalenie podziału na Europę Wschodnią i Zachodnią.
- D. osłabienie wpływów radzieckich w Europie Wschodniej.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
C. utrwalenie podziału na Europę Wschodnią i Zachodnią.	Tekst zawiera informacje dotyczące sytuacji międzynarodowej po II wojnie światowej – przyczyn i konsekwencji odrzucenia przez Stalina pomocy w ramach planu Marshalla. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi C.

Rysunek do zadania 14.

Źródło: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1956–1997*, Warszawa 2001, s. 277.

Zadanie 14. (3 pkt)

14.1. Podaj imię i nazwisko generała przedstawionego na rysunku satyrycznym.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Wojciech Jaruzelski.	Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien znać okoliczności wprowadzenia stanu wojennego. Elementy graficzne ilustracji pozwalają zidentyfikować postać: mundur generalski, czarne okulary, rysy twarzy. Zdający otrzymuje 1 punkt za podanie imienia i nazwiska generała.

14.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Ilustracja jest komentarzem do

- A. kryzysu politycznego w 1968 roku.
- B. wydarzeń grudniowych w 1970 roku.
- C. stłumienia protestów w czerwcu 1976 roku.
- D. wprowadzenia stanu wojennego w grudniu 1981 roku.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
D. wprowadzenia stanu wojennego w grudniu 1981 roku.	Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien znać okoliczności wprowadzenia stanu wojennego. Ilustracja zawiera informacje pozwalające zidentyfikować postać i wydarzenie, na które miała bezpośredni wpływ. Zdający otrzymuje 1 punkt za wskazanie odpowiedzi D.

14.3. Wyjaśnij wymowę satyryczną rysunku, interpretując jeden z jego elementów.

Komentarz do zadania		
Elementy graficzne ilustracji pozwalają wyjaśnić wymowę satyryczną rysunku, np.: - stylizacja postaci (mundur, ciemne okulary) nawiązuje do stereotypu przedstawiciela wojskowej junty i odnosi się do wprowadzenia stanu wojennego; - napis <i>Człowiek z żelazem</i> (czyli człowiek z bronią) dotyczy roli generała podczas stanu wojennego; - napis <i>Człowiek z żelazem</i> nawiązuje do tytułu filmu Wajdy <i>Człowiek z żelaza</i>, którego akcja dotyczy wydarzeń sierpniowych w 1980 roku. Tytuł rysunku jest sarkastyczny i odnosi się do reakcji władz na te wydarzenia, tj. wprowadzenia „żelazem” stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. Zdający otrzymuje 1 punkt za odwołanie do jednego z elementów graficznych rysunku (napisu, postaci z bronią) <u>oraz</u> za wyjaśnienie jego wymowy.		
Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
A	<i>Wojciech Jaruzelski został przedstawiony jako przedstawiciel junty wojskowej: w mundurze wojskowym i w ciemnych okularach. Napis na ilustracji „Człowiek z żelazem” nawiązuje do walki z opozycją, wprowadzenia stanu wojennego.</i>	Zdający A zinterpretował elementy graficzne rysunku: wyjaśnił sposób przedstawienia postaci i wymowę napisu. Zdający otrzymał 1 punkt.
B	<i>W filmie Wajdy „Człowiek z żelaza” chodziło o człowieka mocnego, nieugiętego. Jaruzelski jest „z żelazem”, czyli występuje z bronią przeciw opozycji, ale nie jest „z żelaza”, bo się ugiął pod presją Rosjan i wprowadził stan wojenny.</i>	Zdający B otrzymał 1 punkt, ponieważ wyjaśnił sens rysunku, interpretując znaczenie napisu i odwołując się do roli postaci w wydarzeniach 1981 roku.
C	<i>Rysunek ukazuje generała Jaruzelskiego z bronią.</i>	Zdający C w swojej odpowiedzi nie wyjaśnił wymowy rysunku. Zdający otrzymał 0 punktów.

Materiały źródłowe do zadania 15.

Źródło 1. *Akt kapitulacji Niemiec, 8 maja 1945 r.*

1. My, niżej podpisani, działając w imieniu naczelnego dowództwa niemieckiego, zgadzamy się na bezwarunkową kapitulację Naczelnemu Dowódcy Armii Czerwonej i równocześnie Naczelnemu Dowództwu sojusznicznych sił ekspedycyjnych wszystkich naszych sił zbrojnych na lądzie, na morzu i w powietrzu, jak również wszystkich sił znajdujących się obecnie pod dowództwem niemieckim.

Źródło 2. *Uchwały poczdamskie, 2 sierpnia 1945 r.*

III

O Niemczech

3. Cele okupacji Niemiec, które powinny kierować działalnością Rady Kontroli, są następujące:
 - I. Zupelné rozbrojenie i demilitaryzacja Niemiec oraz likwidacja całego przemysłu niemieckiego, który mógłby być użyty do produkcji wojennej (...).
- IV. Na razie nie będzie utworzony żaden centralny rząd niemiecki. Jednak, niezależnie od tego, będą utworzone niektóre zasadniczo ważne niemieckie oddziały administracji (...). Te działy administracji będą funkcjonowały pod kierunkiem Rady Kontroli. (...)

XIII

Zorganizowane przesiedlenie ludności niemieckiej

Trzy rządy, rozważywszy sprawę pod każdym względem, uznają, że należy przeprowadzić przesiedlenie do Niemiec ludności niemieckiej lub jej części pozostałej w Polsce, Czechosłowacji i na Węgrzech. (...)

Źródło: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych*, t.4, Rzeszów 2000, s. 12, 23–24, 26.

Źródło 3. Fragment opracowania historycznego

Kiedy Zachód postanowił zreformować niemiecką walutę, wprowadzając 20 czerwca 1948 r. nową markę, Stalin zdał sobie sprawę, że silna, żyrowana przez kraje zachodnie niemiecka waluta wyprze słaby niemiecki pieniądz w strefie radzieckiej. Dlatego w odpowiedzi Związek Radziecki przeprowadził cztery dni później we własnej strefie podobną reformę walutową. Równocześnie odciął zachodnie sektory Berlina, który leżał w głębi radzieckiej strefy, od lądowego połączenia z resztą świata. Dopóki Francja nie zdecydowała się na scalenie swej strefy ze strefą brytyjską i amerykańską, Stalin miał nadzieję, że blokada będzie argumentem przetargowym w jego staraniach o niedopuszczenie do utworzenia silnego państwa niemieckiego pod auspicjami Zachodu.

Źródło: J. R. Wegs, R. Ladrech, *Europa po 1945 roku, Zarys historii*, Wrocław 2008, s. 35–37.

Źródło 4. Mapa *Strefy okupacyjne Niemiec i Austrii w latach 1945–1955*

Na podstawie: J. Tazbir, *Atlas historyczny, Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2001, s. 87.

Zadanie 15. (6 pkt)

Scharakteryzuj sytuację Niemiec w latach 1945–1949. Wykorzystaj podane materiały źródłowe.

Komentarz do zadania
Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien posiadać wiedzę dotyczącą sytuacji politycznej Niemiec w latach 1945–49. Zdający powinien wykorzystać informacje zawarte w źródłach: - źródło 1. zawiera informację dotyczące kapitulacji Niemiec; - źródło 2. zawiera informacje o demilitaryzacji Niemiec, zadaniach Rady Kontroli, przesiedlaniach ludności niemieckiej; - źródło 3. zawiera informację o okolicznościach wprowadzenia blokady Berlina; - źródło 4. zawiera informacje o strefach okupacyjnych na terenie Niemiec i Austrii, Berlina i Wiednia w latach 1945–1955, sytuacji politycznej na obszarze Zagłębia Saary i Zagłębia Rury.

Ocena rozwiązania zadania
Zdający otrzymuje: ▪ 3 punkty za wskazanie warunków i konsekwencji kapitulacji Niemiec, np. podanie informacji dotyczących: - zmian granic państwa niemieckiego, - przesiedleń ludności niemieckiej; - podziału Niemiec na strefy okupacyjne; - rozbrojenia Niemiec (demilitaryzacja); ▪ 1 punkt za wskazanie wpływu sytuacji międzynarodowej na powojenne dzieje Niemiec (zimna wojna); ▪ 2 punkty za przedstawienie okoliczności powstania NRF i NRD.
Rozwiązanie zdającego A
<i>Po klęsce w II wojnie światowej Niemcy musieli podpisać akt kapitulacji w maju 1945 roku. Na mocy konferencji poczdamskiej, która miała miejsce na przełomie lipca i sierpnia 1945 roku, Niemcy zostały zdemilitaryzowane, podzielone na strefy okupacyjne i poddane kontroli aliantów.</i>   <i>Decyzją konferencji poczdamskiej Niemcy zostali poddani okupacji i nastąpił podział Niemiec na cztery strefy okupacyjne oraz podział Berlina na cztery sektory okupacyjne. W 1947 roku doszło do połączenia angielskiej i amerykańskiej strefy okupacyjnej i powstania Bizonii. Przyłączenie do Bizonii francuskiej strefy okupacyjnej doprowadziło do powstania Trizonii. Zmieniły się granice państwa niemieckiego, Niemcy utraciły ziemie na rzecz np. Polski, Czechosłowacji. Zmiana granic państwa niemieckiego spowodowała przesiedlenie ludności niemieckiej np. z Polski.</i>   <i>W 1948 w zachodnich strefach okupacyjnych przeprowadzono reformę walutową i wprowadzono markę niemiecką. Na polecenie Stalina przeprowadzono podobną reformę w strefie okupacyjnej, pozostającej pod kontrolą ZSRR. Stalin starał się osłabić gospodarczo zachodnie sektory Berlina i doprowadził do blokady Berlina. Państwa zachodnie zorganizowały tzw. most powietrzny, który był wielkim sukcesem państw zachodnich i zmusił Stalina do zdjęcia blokady.</i>   <i>Sytuacja w Niemczech była przejawem polityki zimnej wojny.</i>   <i>Władze radzieckie nie chciały dopuścić do odbudowy państwa niemieckiego, pozostającego pod wpływami państw zachodnich. Jednak już we wrześniu 1949 roku została utworzona NRF, czyli Niemiecka Republika Federalna. W odpowiedzi na to, w październiku 1949 roku z radzieckiej strefy okupacyjnej powstała NRD, czyli Niemiecka Republika Demokratyczna. Władze radzieckie hamowały przepływ ludności pomiędzy NRD a NRF. Symbolem podziału Niemiec po roku 1961 stał się mur berliński.</i>
Ocena rozwiązania zdającego A
Zdający wskazał warunki i konsekwencje kapitulacji Niemiec, podając informacje o zmianie granic państwa niemieckiego i utracie ziem na rzecz Polski i Czechosłowacji, podziale Niemiec na strefy okupacyjne kontrolowane przez państwa alianckie oraz o przesiedleniach ludności niemieckiej, za co otrzymał 3 punkty.   Zdający wskazał przejawy rywalizacji ZSRR i państw zachodnich o wpływy na terenie Niemiec, podał informacje o przemianach gospodarczych na terenie stref okupowanych i ich

konsekwencjach, wprowadzeniu przez ZSRR blokady Berlina i utworzeniu przez państwa zachodnie mostu powietrznego oraz o utworzeniu dwóch państw niemieckich, za co otrzymał 2 punkty.

Zdający ukazał wpływ rywalizacji mocarstw w okresie zimnej wojny na sytuację Niemiec, ukazał związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń, narastanie rywalizacji pomiędzy ZSRR i państwami zachodnimi i jej wpływ na budowę muru berlińskiego, za co otrzymał 1 punkt.

Ogółem zdający otrzymał za rozwiązanie zadania 6 punktów.